Dosarul nr. 2-16382/2023

H O T Ă R Â R E
în numele Legii

Dispoziţia hotărârii a fost publicată
la data de 4 martie 2024 *municipiul Chişinău*

Judecătoria Chişinău, sediul Centru
Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul *Eugenia Culinca*
Grefier *Vanesa Malcic*

examinând în şedinţă de judecată publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor de judecată,

a c o n s t a t a t :

Argumentele participanţilor la proces

La 7 august 2023, ***** reprezentat de avocatul Denis Terioşchin, s-a adresat Judecătoriei Chişinău, sediul Centru cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiţei a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând încasarea sumei de 200 000 de lei, cu titlul de prejudiciu moral, cauzat prin acţiunile ilegale ale organului de urmărire penală şi a procuraturii, soldată cu aplicarea ilegală a măsurilor preventive sub formă de liberare provizorie sub control judiciar şi 1 000 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral pentru tragerea ilegală la răspundere penală/acordarea calităţii procesuale de bănuit/învinuit/inculpat/eliberarea din funcţie/deplasarea casă-procuratură-instanţă de judecată-casă, precum şi compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a menţionat că, în perioada 30 septembrie 2016-25 octombrie 2022, a fost subiect al cauzei penale, fiind acuzat de Procuratura Anticorupţie de comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 47 alin. (2) şi (5), art. 324 alin. (4) şi art. 284 alin. (1) ale Codului penal.

A indicat că, la 30 septembrie 2016, procurorul în Procuratura Anticorupţie a dispus începerea urmăririi penale în cauza penală nr.2016978170, pe faptul coruperii pasive, conform semnelor calificative, caracterizată prin pretinderea de o persoană publică de bunuri, ce nu i se cuvin, pentru sine şi pentru altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acţiuni în exercitarea funcţiei sale sau contrar acesteia, săvârşită prin extorcare, de două sau mai multe persoane, adică infracţiunii, prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. b) şi c) Cod penal.

Ulterior, la 26 octombrie 2016, Procuratura Anticorupţie a început urmărirea penală în cauza penală nr. 2016978218, conform elementelor infracţiunii prevăzute de art. 2874 alin. (1) Cod penal.

Prin ordonanţa procurorului în Procuratura Anticorupţie din 27 octombrie 2016, s-a dispus conexarea cauzelor penale nr.2016970573 şi nr. 2016978112 într-o procedură unică, cu atribuirea numărului unic 2016970573.

A susţinut că, cauza penală nr. 2017978004 a fost disjunsă la 5 ianuarie 2017 din cauza penală nr. 2016970573 în privinţa lui *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, ***** şi ***** pe faptul comiterii de către aceştia a infracţiunilor prevăzute de art. 324 şi 284 alin.(1) ale Codului penal.

La 30 septembrie 2016, în cauza penală nr.2016970573, ***** a fost reţinut pe termen de 72 de ore, fiind efectuată percheziţia corporală şi în automobilul de model ,,Mercedes" cu n/î *****, prin ce s-a violat proprietatea şi viaţa privată.

Reclamantul a menţionat că, la 1 octombrie 2016, a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracţiunii prevăzute de art. 42 şi 324 alin. (2) lit. b), c) ale Codului penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău din 2 octombrie 2016, în privinţa lui ***** s-a aplicat măsura preventivă sub formă de liberare provizorie, sub control judiciar pe un termen de 30 de zile.

Prin ordonanţa procurorului în Procuratura Anticorupţie din 9 decembrie 2016, ***** a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 47 alin. (2), (5), 324 alin. (4) şi 284 alin. (1) ale Codului penal.

***** a indicat că, după finalizarea urmăririi penale la 31 ianuarie 2017, cauza penală a parvenit la Judecătoria Chişinău şi la 31 mai 2018 a fost primită în procedură.

Pe parcursul examinării cauzei penale, prin ordonanţa procurorului delegat în Procuratura Anticorupţie din 27 mai 2022 s-a dispus renunţarea parţială de la învinuirea adusă inculpaţilor, inclusiv lui ***** în partea ce se referă la comiterea infracţiunii prevăzute de art. 284 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii.

A precizat că, prin sentinţa din 15 august 2022 a Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani, a fost achitat şi reabilitat, fiind învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3) şi (5) şi art. 324 alin. (4) Cod penal, pe motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 25 octombrie 2022, s-a admis cererea inculpatului ***** şi a avocatului Gheorghe Malic de retragere a apelului împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2018 şi s-a dispus încetarea procedurii de apel. Decizia fiind executorie din 25 octombrie 2022.

A specificat că, în cauza penală menţionată, reclamantul a deţinut 121 zile în perioada 30 septembrie 2016-29 ianuarie 2017 – calitatea de bănuit şi învinuit şi 2094 de zile, în perioada 30 ianuarie 2017-25 octombrie 2022, calitatea de inculpat, acuzat de comiterea infracţiunii deosebit de grave, iar în total a deţinut calitatea procesuală de bănuit/învinuit/inculpat timp de 2279 de zile.

Reclamantul estimează prejudiciul moral pentru deţinerea ilegală în măsură preventivă – liberarea condiţionată sub control judiciar timp de 60 de zile la 200 000 de lei, iar pentru faptul că, CNA şi PA i-a acordat statutul procesual de bănuit/învinuit/inculpat în comiterea infracţiunii deosebit de grave, timp de 74 de luni (2279 de zile), adică peste 6 ani, estimează prejudiciul moral la 1 000 000 de lei.

Or, prin cercetarea cauzei penale, reţinerea, percheziţia corporală, percheziţia automobilului, liberarea sub control judiciar, obligaţia de a nu părăsi ţara, cu renunţarea ulterioară a acuzaţiilor, achitarea reclamantului, ultimului i-a fost cauzat un prejudiciu moral, care este estimat şi urmează a fi încasat de la Ministerul Justiţiei în mărime de 1 200 000 de lei.

A învederat că, ţinerea persoanei sub suspiciunea de comiterea unei infracţiuni, reprezintă tragerea persoanei la răspundere penală, asupra cărui fapt s-a expus Curtea Constituţională prin hotărârea nr. 26/2010.

Mai mult, până la momentul iniţierii urmăririi penale, dânsul se bucura de o reputaţie ireproşabilă, activând în cadrul Serviciului Vamal din anul 1995, dar după mediatizarea dosarului penal la posturile de televiziune, ProTV, publika.md, canal3.md, point.md, fapt confirmat prin planşele fotografice anexate, colegii de serviciu şi familia nu mai comunicau cu el.

Totodată, acţiunile de urmărire penală au afectat starea psihică a acestuia.

În drept reclamantul şi-a motivat acţiunea prin prisma Constituţiei Republicii Moldova, Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, dispoziţiile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale

instanţelor judecătoreşti nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, Codul civil şi Codul de procedură civilă şi Codul de procedură penală.

Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 11 august 2023, cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral şi material, a fost primită în procedură contencioasă şi stabilită şedinţa pentru pregătirea cauzei spre dezbateri judiciare. (f.d. 95)

Prin referinţa depusă la 10 noiembrie 2023, Ministerul Justiţiei a solicitat respingerea integrală a acţiunii înaintate de reclamant. (f.d. 103-107)

A menţionat că, nu sunt întrunite cumulativ prevederile art. 3 şi 6 ale Legii nr. 1545, pentru a fi pretins şi reparat prejudiciul moral. În acest context a relatat cu titlu de practică şi încheierea Curţii Supreme de Justiţie din 17 noiembrie 2021 (nr. 2ra-1635/21)

În cadrul şedinţelor de judecată, reprezentantul reclamantei, avocatul Terioşchin Denis a susţinut cererea de chemare în judecată pe motivele de fapt şi de drept indicate, solicitând admiterea integrală a acesteia.

Reprezentanta Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, în şedinţă de judecată a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Reprezentantul Procuraturii Generale a Republicii Moldova, în cadrul şedinţei de judecată, fiind citat despre data, ora şi locul examinării cauzei, nu s-a prezentat, instanţa dispunând examinarea litigiului în lipsa acestuia.

Aprecierea instanţei de judecată

Studiind cererea de chemare în judecată şi înscrisurile anexate, audiind explicaţiile participanţilor la proces, examinând probele administrate întru dovedirea celor invocate şi raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa de judecată consideră necesar de a admite parţial cererea de chemare în judecată din raţionamentele ce urmează.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) şi (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.*

În accepţiunea art. 239 Cod de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

Aşadar, din lucrările dosarului rezultă că, prin ordinul 23-C din 13 iulie 1995 ,,Referitor la angajare", ***** a fost angajat de la 13 iulie 1995 în funcţie de adjunct al şefului secţiei economice, pe un termen de instruire timp de 6 luni (f.d. 104).

Prin extrasul din ordinul Serviciului Vamal nr. 630-p din 3 septembrie 2009 ,,Cu privire la menţionarea colaboratorilor vamali cu prilejul aniversării a XVIII-ea de la crearea Serviciului Vamal", s-a distins ***** cu insigna– ,,Eminent al Serviciului Vamal" (f.d. 110).

Prin ordinul nr. 1095-p din 4 octombrie 2016 ,,Cu privire la suspendarea raporturilor de serviciu ale unor colaboratori ai Biroului Vamal Bender" s-a suspendat începând cu 1 octombrie 2016, până la finalizarea anchetei, raporturile de serviciu ale colaboratorilor Biroului Vamal Bender, inclusiv cu ***** (f.d. 114-115).

Prin ordinul nr. 1280-p din 25 noiembrie 2016 ,,Cu privire la sancţionarea unor colaboratori ai Biroului Vamal Bender", s-a aplicat sancţiune disciplinară – eliberarea din serviciu în organele vamale, mai multor colaboratori ai Biroului Vamal Bender, inclusiv lui ***** (f.d. 112-113).

Prin ordinul Serviciului Vamal nr. 1129-p din 26 noiembrie 2017 ,,Cu privire la dl. M.Cerneavschi Birou Vamal Bender", s-a restabilit ***** în funcţia de şef Post Vamal Bender 2 (PVI, feroviar) Biroul Vamal Bender (actual Biroul Vamal Centru) începând cu 3 noiembrie 2017 (f.d. 106).

Totodată, la materiale cauzei se regăseşte şi caracteristica eliberată lui ***** de şef interimar PVIC Hîrbovăţ (f.d. 107).

Prin extrasul din ordinul nr. 941-p din 26 august 2021 ,,Cu privire la stimularea dlui ***** Biroul Vamal Centru", s-a conferit lui ***** – medalia ,,Veteran al Serviciului Vamal" (f.d. 109).

Prin ordinul Serviciului Vamal din 27 octombrie 2022 ,,Cu privire la stimularea dlui ***** Biroul Vamal Centru", s-a conferit lui ***** medalia ,,Pentru devotament în serviciu" (f.d. 108).

Prin ordinul Serviciului Vamal din 28 octombrie 2022 ,,Cu privire la încetarea raporturilor de serviciu ale lui ***** şi Biroul Vamal Centru", s-au încetat raporturile de serviciu cu ***** în legătură cu expirarea termenului pentru care funcţia publică a fost ocupată, din 9 noiembrie 2022 (f.d. 105).

Din înscrisurile anexate la materialele dosarului, instanţa de judecată a mai reţinut că, potrivit Raportului şefului-adjunct al Direcţiei securitate internă a Serviciului Vamal, s-a propus desfăşurarea măsurilor specifice de control şi identificare a persoanelor asupra căror există bănuială rezonabilă de implicare în acţiuni de pretindere, acceptare sau primire, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau grăbi îndeplinirea unei acţiuni în exercitarea funcţiei sale sau contrar acesteia, fiind stabiliţi 25 de colaboratori vamali, care posibil sunt implicaţi în schema de colectare ilegală a mijloacelor băneşti, inclusiv, *****. (f.d. 71-73)

Prin ordonanţa de începere a urmăririi penale din 30 septembrie 2016, s-a dispus începerea urmăririi penale, pe faptul coruperii pasive, adică a infracţiunii prevăzute la art. 324 alin. (2) lit. b) şi c) Cod penal. (f.d. 74)

Prin ordonanţa de reţinere a persoanei din 29 septembrie 2016, a fost dispusă reţinerea lui *****. (f.d. 80-81)

Potrivit procesului-verbal de reţinere, la data de 30 septembrie 2016 ***** a fost reţinut (f.d. 82-83)

Prin ordonanţa din 30 septembrie 2016, s-a dispus efectuarea percheziţiei în cadrul cauzei penale în autoturismul lui Stanislav Cerneavschi, de model ,,Mercedes" cu n/î *****, de care se foloseşte *****, în scopul depistării şi ridicării mijloacelor băneşti primite de la persoanele supuse controlului vamal pe perioada turei, documentelor, obiectelor, purtătorilor de informaţie, telefoanelor mobile, înscrisurilor de ciornă, care ar putea confirma implicarea lui ***** în comiterea faptelor infracţionale examinate (corupere pasivă). (f.d. 84-85)

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău din 17 octombrie 2016, a fost declarată legală percheziţia dispusă şi efectuată în cauza penală, la 30 septembrie 2016, în automobilul de model ,,Mercedes" cu n/î *****. (f.d. 92-93)

Procesul-verbal de percheziţie din 30 septembrie 2016, atestă efectuarea percheziţiei asupra lui *****. (f.d. 86)

Prin ordonanţa de începere a urmăririi penale din 26 octombrie 2016, s-a dispus începerea urmăririi penale, pe faptul creării şi conducerii unei organizaţii criminale, adică a infracţiunii prevăzute la art. 284 alin. (1) Cod penal. (f.d. 76-77)

Prin ordonanţa de punere sub învinuire din 1 octombrie 2016, ***** a fost pus sub învinuire, încriminându-i comiterea infracţiunii prevăzute de art. 42, 324 alin. (2) lit. b), c) Cod penale. (f.d. 87)

Este cert şi faptul că, prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău din 2 octombrie 2016, în privinţa lui ***** a fost aplicată măsura preventivă sub formă de liberare provizorie sub control judiciar pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din 30

septembrie 2016 ora 08:35. S-au pus în sarcina învinuitului şi unele restricţii şi obligaţii. (f.d. 88-89)

Prin ordonanţa de punere sub învinuire din 9 decembrie 2016, s-a dispus punerea sub învinuire a lui ***** încriminându-i comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3), 324 alin. (4), art. 42 alin. (3), 45 şi 284 alin. (1) ale Codului penal. (f.d. 90-91)

La 16 ianuarie 2017, prin procesul-verbal de anunţare, învinuitul ***** şi apărătorul acestuia au fost informaţi despre terminarea urmării penale şi dreptul de a lua cunoştinţă cu toate materialele cauzei penale. (f.d. 94)

Cauza penală de învinuire a inculpaţilor *****, *****, *****, *****, ***** şi ***** în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (2), (5), art. 324 alin. (4), art. 284 alin. (1) Cod penal şi inculpaţilor *****, ***** ***** şi ***** în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3), art. 324 alin. (4) şi 42 alin. (3), art. 45, art. 284 alin. (1) Cod penal a fost deferită spre examinare instanţei la 30 ianuarie 2017.

Prin sentinţa Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2022, ***** învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3) şi art. 324 alin. (4) ale Codului penal, *a fost achitat pe motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii. S-a considerat reabilitat* *****. (f.d. 11-67)

Din conţinutul sentinţei din 15 august 2022 (fila 4 a sentinţei) se reţine că, prin Ordonanţa Procurorului delegat în Procuratura Anticorupţie, Irina Catan din 27 mai 2022, s-a renunţat la învinuirea adusă inculpaţilor după cum urmează: *****, *****, *****, *****, ***** *****, *****, *****, ***** şi ***** *în partea ce se referă la comiterea infracţiunii prevăzute de art. 284 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii*.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 25 octombrie 2022, s-a admis cererea inculpatului ***** şi a avocatului Gheorghe Malic de retragere a apelului declarat de avocatul Gheorghe Malic în interesele inculpaţilor ***** şi ***** împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2022. S-a dispus încetarea procedurii de apel, la cererea de apel declarată de avocatul Gheorghe Malic în interesele inculpaţilor ***** şi ***** împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2022. (f.d.69-70)

Astfel, sentinţa a devenit definitivă şi executorie la 25 octombrie 2022, în temeiul deciziei Curţii de Apel Chişinău din 25 octombrie 2022 (f.d. 79-80).

În corespundere cu art. 20 alin. (1) din Constituţia Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.*

Conform art.53 alin. (2) al Legii supreme, *Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârşite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanţele judecătoreşti.*

Cu titlu de cadru legal relevant speţei instanţa de judecată remarcă prevederile art. 1 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, care stipulează că, *prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti.*

Conform art. 2 din aceiaşi Lege, *prin acţiuni ilicite se înţelege acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).*

Totodată, în accepţiunea art. 3 din Legea citată supra, în conformitate cu prevederile prezentei legi, *este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:*

a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravenţional, reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti.

Conform art. 6 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, *dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:*

*a) **devenirii definitive şi irevocabile a sentinţei de achitare**;*

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanţa judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravenţional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucţie, în condiţiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privinţa persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulităţii actelor sau acţiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigaţii.

În temeiul art. 7 din aceiaşi normă, *în cazurile menţionate la art. 3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:*

a) salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existenţă, de care a fost privată în urma acţiunilor ilicite;

b) pensia sau indemnizaţia a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal şi ţinerii sub arest;

c) averea (inclusiv depunerile băneşti şi dobânzile aferente, obligaţiile împrumuturilor de stat şi câştigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanţa judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum şi averea sechestrată;

d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinţei judiciare şi cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acţiunile ilicite; e) sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică;

f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea faţă de aceasta a unor acţiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanţa judecătorească.

De asemenea, în conformitate cu art. 10 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, *dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6 din Lege.*

Iar, în acord cu art. 11 al Legii nr. 1545, *mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege.*

Mărimea concretă a compensaţiei se determină luându-se în considerare:

a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă;

b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată;

c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţie despre învinuirea persoanei;

d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată;

e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei;

f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice;

g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate;

h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie.

Instanţa de judecată va determina mărimea compensaţiei şi în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală.

În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

Aderent, în baza art. 66 alin. (3) Cod de procedură penală, *în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.*

Art. 524 Cod de procedură penală stipulează că, *persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanţelor judecătoreşti, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislaţiei cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanţelor judecătoreşti.*

Aşadar, norma consacrată la art. 2007 alin. (1) Cod civil, *stabileşte că, prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri: a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea; b) aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii; c) acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la: – constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; – pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.*

Iar art. 2036 alin. (1), (2) şi (3) Cod civil reglementează că, *în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.*

Norma cuprinsă la art. 2037 Cod civil, prevede că, *mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luând în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanţa de judecată*

va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului.

În temeiul dispoziţiilor legale citate, se instituie obligaţia generală a statului de a repara persoanelor fizice prejudiciul moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată.

În acest sens, instanţa de judecată reţine că, sentinţa Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2022, menţinută prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 25 octombrie 2022, prin care a fost achitat ***** învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3) şi art. 324 alin. (4) ale Codului penal, pe motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii şi s-a considerat reabilitat ***** (f.d. 11-67), adică a fost repus în drepturi, îi acordă lui ***** dreptul de a cere repararea prejudiciului suferit, în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Sub acest aspect, reieşind din materialele cauzei, se atestă faptul că, la 30 septembrie 2016 de către Procuratura Anticorupţie a fost pornită o cauză penală în baza indicilor infracţiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. b) şi c) Cod penal (f.d. 74), iar, reclamantul ***** fiind suspectat de comiterea infracţiunii, la 1 octombrie 2016 şi 9 decembrie 2016 a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminate comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 42 alin. (3), 47 alin. (3), 284 alin. (1), 324 alin. (2) lit. b), c) şi alin. (4) ale Codului penal, ce constituie în accepţiunea legii penale - infracţiuni grave şi deosebit de grave.

Iar, conform sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 15 august 2022, menţinută prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 25 octombrie 2022, ***** învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 47 alin. (3) şi art. 324 alin. (4) ale Codului penal, a fost achitat pe motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii şi s-a considerat reabilitat *****. (f.d. 11-67)

Mai mult, prin ordonanţa din 30 septembrie 2016, s-a dispus efectuarea percheziţiei în cadrul cauzei penale în autoturismul lui Stanislav Cerneavschi, de model ,,Mercedes" cu n/î *****, de care se foloseşte ***** (f.d. 84-85), iar prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău din 2 octombrie 2016 s-a aplicat măsura preventivă sub formă de liberare provizorie sub control judiciar în privinţa lui ***** pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din 30 septembrie 2016 ora 08:35. S-au pus în sarcina învinuitului şi unele restricţii şi obligaţii, inclusiv interdicţia de a nu părăsi Republica Moldova, fără permisiunea instanţei de judecată. (f.d. 88-89)

Succesiv, instanţa reţine că chiar şi în cazul când organul de urmărire penală şi instanţa de judecată a respectat cerinţele formale la întreprinderea acţiunilor de urmărire penală, acest complex de acţiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea sentinţei de achitare şi reabilitare a persoanei.

La caz, instanţa de judecată nu poate admite poziţia Ministerul Justiţiei, precum că ***** nu este îndreptăţit să solicite despăgubiri în temeiul Legii nr. 1545, deoarece aceasta nu întruneşte cumulativ condiţiile prevăzute la art. 3 şi art. 6 din Legea nr. 1545, or, în măsura în care ***** a fost pus sub învinuire, acţiune prevăzută de art. 3 lit. a) din Legea nr. 1545, iar ulterior a fost achitat prin sentinţa instanţei de judecată, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii, adică pe temei de reabilitare ce rezultă din art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545, ***** întruneşte condiţiile pentru a solicita încasarea prejudiciului moral în temeiul Legii nr. 1545.

La fel, instanţa de judecată nu poate reţine şi respinge argumentul Ministerului Justiţiei, precum că reclamantul nu poate pretinde la despăgubiri, deoarece nu a fost condamnat, or, răspunderea penală implică obligaţia unei persoane de a răspunde în faţa organelor de urmărire penală şi apoi în faţa instanţei de judecată pentru fapta prevăzută de legea penală pe care a săvârşit-o, la caz după cum a fost indicat anterior, ***** a fost pus sub învinuire, fapt ce constituie în sine tragerea la răspunderea penală.

Instanţa de judecată apreciază critic şi alegaţiile Ministerului Justiţiei ce ţin de faptul că, lipseşte un act procedural definitiv şi irevocabil al instanţei de judecată sau organului ierarhic superior, prin care s-ar fi stabilit ca fiind ilegale acţiunile organului de urmărire penală, or, însăşi prezenţa la caz a sentinţei de achitare, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii acordă lui ***** dreptul de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi instanţei de judecată.

Concomitent, se va menţiona că, abordarea reprezentantului Ministerului Justiţiei precum că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului emis de către organul de drept printr-un act judecătoresc de dispoziţie irevocabil că acţiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana, este bazată pe o înţelegere eronată a textului şi spiritului prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998, care face o distincţie clară a acţiunilor ilicite a organului de urmărire penală bazate pe erori sau rezultate din intenţie criminală.

În consecinţă, instanţa consideră temeinicia valorificării dreptului la acţiune în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, precum şi de art.2007, 2036, 2037 din Codul civil.

La acest capitol instanţa de judecată punctează faptul că, Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 nu constituie o condiţie specială privind existenţa unui act judiciar separat, prin care să fie declarate ca fiind ilegale acţiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii sau instanţelor judecătoreşti, or, însăşi sentinţa de achitare, deoarece fapta nu întruneşte elementele infracţiunii este unica dovadă legală suficientă, care denotă tragerea ilicită a persoanei la răspunderea penală.

În acest sens, se va nota şi faptul că, din coroborarea prevederilor art. 53 alin.(2) din Constituţie şi art. 2, art. 3 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 se desprinde evident concluzia că, acţiunile ilicite sau ilegale (cuvinte sinonime) sunt acele acţiuni sau inacţiuni ale organului de urmărire penală, ale procuraturii sau instanţelor judecătoreşti, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale (infracţiuni).

Aici este de remarcat că, în situaţia în care prin acte judiciare (prin încheierea judecătorului de instrucţie ori prin hotărâre judecătorească) se va constata a fi vădit ilegale acţiunile organului de urmărire penală, procurorilor şi a judecătorilor, aceste fapte implică răspunderea penală în baza Capitolului XIV din Cod penal pentru infracţiuni contra justiţiei, pe când prejudiciul cauzat, în virtutea Legii nr. 1545, se repară integral şi indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti.

Instanţa de judecată reţine şi prevederea legală care instituie regula că prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele de judecată, conform art. 3 alin.(2) din Legea nr. 1545-XIII din 25.02.1998 şi, în această ordine de idei, se resping argumentele Ministerului Justiţiei despre aceia că acţiunea nu urmează fi admisă, or, această viziune este rezultatul unei interpretări viciate a cadrului legal pertinent, care de fapt, în opinia instanţei, este unul clar, cert şi lipsit de obscuritate.

Subsecvent, chiar şi în cazul când organul de urmărire penală a respectat cerinţele formale la întreprinderea acţiunilor de urmărire penală, acest complex de acţiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea sentinţei de achitare a persoanei.

În acest sens, instanţa de judecată va contura ca relevante constatările expuse în pct.8 din Hotărârea Curţii Constituţionale nr.26 din 23.11.2010, care a statuat că recunoaşterea calităţii

de bănuit presupune nu numai drepturi procesuale, dar şi *restrângerea drepturilor constituţionale legate de libertatea persoanei*, dreptul la libera circulaţie ş.a. şi în cazul recunoaşterii calităţii de bănuit pe cel de-al treilea temei – prin ordonanţă – persoana este supusă unor restrângeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, de identitate), *consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar*, în cazul când persoana este nevinovată – suferinţa psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracţiuni, atitudinea societăţii şi a victimei ş.a.

De altfel, în materia pretinselor violări, art. 6 § 1 din CEDO, sub aspectul său penal, *defineşte acuzatul ca fiind bănuitul, învinuitul şi inculpatul.*

Mai mult, CtEDO în jurisprudenţa sa constantă a dat o definiţie „acuzaţiei" în materie penală arătând că aceasta reprezintă notificarea oficială, ce emană de la o autoritate competentă, a faptului că unei persoane i se impută săvârşirea unei fapte penale, ceea ce înseamnă producerea unor consecinţe importante privitoare la persoana astfel suspectată (*cauza Serves vs Franţa 1997-VI §42*).

Prin urmare instanţa de judecată enunţă că, aflarea reclamantului sub incidenţa procedurilor penale cu statut de nu numai de bănuit ci şi de învinuit, inculpat, cu achitarea acestuia, echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală a lui ***** şi obligă implicit răspunderea Statului pentru lezarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale acestuia.

Conform art. 6§2 CEDO, orice persoană acuzată de o infracţiune este prezumată nevinovată până ce vinovăţia sa va fi legal stabilită.

În speţă, fiind constatată existenţa unei violări, statul are obligaţia juridică din perspectiva Convenţiei de a pune capăt violării şi de a-i înlătura consecinţele în aşa fel încât să se restabilească, pe cât posibil, situaţia anterioară violării prin repararea prejudiciului sub formă pecuniară.

Adiţional, art. 219 alin. (4) Codul de procedură penală reglementează că, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanţa de judecată i-a în considerare suferinţele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranţei în viaţă, pierderea onoarei prin defăimare, suferinţele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

Ca urmare, prejudiciul moral se acordă în raport cu consecinţele negative suferite de parte, măsura în care au fost lezate acest şi afectată situaţia socială şi materială, iar în temeiul CEDO, aceste criterii se aplică prin necesitatea ca partea lezată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Astfel, având în vedere principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, suferinţele morale cauzate, starea de stres şi frustrare cauzate lui ***** prin acţiunile ilegale ale organului de urmărire penală, instanţa de judecată conchide că urmează a admite parţial acţiunea reclamantului, urmând a dispune încasarea din bugetul statului în beneficiu reclamantului cu titlul de prejudiciu moral, sumă de 100 000 de lei care, în opinia instanţei, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacţie echitabilă persoanei vătămate, fiind corelativă cu practica judiciară pe cazuri analogice.

Prin urmare, pretenţia în partea ce excedă suma încasată cu titlul de prejudiciu moral urmează a respinsă ca neîntemeiată, or, aceasta este una excesivă şi nejustificată.

Instanţa de judecată consideră că suma de 100 000 de lei, este bazată pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral, ţinând cont de faptul că, cuantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât aceasta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor, precum şi de natura juridică a faptelor imputate, gravitatea abaterii care i-a fost incriminată lui *****, or, apreciind/stabilind suma de 100 000 de lei, aceasta este de natură să ofere părţii o reparaţie completă pentru atingerea drepturilor lezate reclamantului.

Instanţa de judecată constată că, cuantumul compensaţiei prejudiciului moral cauzat reclamantului este într-un raport proporţional gradului în care reputaţia acestuia a fost lezată şi

gradului de vinovăţie al autorului prejudiciului, cât şi cu măsura în care această compensare va aduce satisfacţie victimei, fiind luat ca reper natura juridică a faptelor imputate, gravitatea abaterii, lipsa aplicării în privinţa acestuia a măsurilor preventive, perioada şi intensitatea altor restricţii şi atentări la drepturile şi libertăţile fundamentale, cum şi însăşi perioada aflării lui ***** sub urmărirea penală, precum şi termenul aflării cauzei penale pe rolul instanţelor judecătoreşti.

Prin urmare, instanţa de judecată constată că, suma de 100 000 de lei dispusă spre încasare, reprezintă o sumă rezonabilă şi suficientă pentru compensarea pagubelor de ordin moral, această despăgubire corespunzând şi criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudenţa sa.

În final, cuantumul despăgubirilor este stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Daunele morale sunt menite să furnizeze o compensaţie financiară pentru un prejudiciu moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, prejudiciu care nu trebuie apreciat ca o îmbogăţire fără justă cauză.

În partea ce ţine de compensarea cheltuielilor de judecată, se reţine că în sensul normei prevăzute de art. 82 Cod procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.

Art. 90 lit. c) şi i) Cod de procedură civilă stabileşte că, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte, cheltuielile de înştiinţare şi chemare a părţilor în judecată şi cheltuielile de asistenţă juridică.

În sensul art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Norma de la art.96 alin. (1) şi (1^1) Cod de procedură civilă statuează că, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut câştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Şi în acest context, instanţa de judecată reţine că, la materialele cauzei a fost anexat mandatul avocatului seria/nr. MA 1780816 din 19 decembrie 2022, potrivit căruia, avocatul Denis Terioşchin, reprezintă interesele lui ***** în cauza civilă împotriva Ministerului Justiţiei, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova. (f.d. 8)

Conform ordinelor de plată seria PL nr. 874658 din 5 ianuarie 2023 şi seria/nr. PL 874661 din 26 ianuarie 2023, avocatului i-a fost achitată remunerarea pentru participarea la examinarea prezentei cauze, în sumă de 10 000 de lei (f.d. 10)

Prin urmare, acordând deplină eficienţă cadrului legal citat mai sus, instanţa conchide că, urmează a încasa din bugetul statului prin intermediul Ministerului Justiţiei în beneficiul lui ***** suma de 10 000 de lei cu titlul de cheltuieli de judecată, sumă pe care instanţa o apreciază drept reală, necesară şi rezonabilă.

În conformitate cu art. 96, art. 238-241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată

h o t ă r ă ş t e:

Se admite parţial cererea de chemare în judecată înaintată de ***** împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material şi moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, în beneficiul lui *****, cod personal *****, suma de 100.000,00 lei (una sută mii lei, 00 bani) cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti şi suma de 10.000,00 lei (zece mii lei, 00 bani) cu titlu de cheltuieli de asistenţa juridică suportate în prezenta cauză civilă, în total suma de 110.000,00 lei (una sută zece mii lei 00 bani).

În rest pretenţiile lui ***** se resping ca neîntemeiate.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru.

Preşedintele şedinţei,
judecător *Eugenia Culinca*